

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет гуманітарно-педагогічний

19 червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія психології**

Галузь знань С “Соціальні науки, журналістика та інформація”

Спеціальність С4 “Психологія”

Освітня програма “Психологія” (ОС “Бакалавр”)

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: завідувач кафедри психології, кандидат психологічних наук,
доцент, Ірина МАРТИНЮК , професор кафедри психології, доктор
психологічних наук, професор Сергій БОЛТІВЕЦЬ

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни «Історія психології»

Навчальна дисципліна «Історія психології» ознайомлює студентів із загальною логікою, закономірностями та хронологією становлення, розвитку психологічних знань у контексті загальної історії науки; із процесом історичних змін, принципів та методології науки; виробляє критичний, недогматичний погляд на різні психологічні теорії, уміння визначати їх переваги та слабкі сторони. Студенти в процесі засвоєння курсу оволодівають знаннями про основні етапи становлення психології як самостійної науки, місце й роль історії психології у системі наукового знання, її методологічних основ і методів, що використовуються на практиці. Історія психології розвиває здатність аналізувати різні підходи до тлумачення психічних явищ, застосовувати знання з історії психології у практичних ситуаціях, розуміння предмету історії психології в контексті професійної діяльності.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>С4 Психологія</i>	
Освітня програма	<i>Психологія</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проєкт / робота (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>8 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>8 год.</i>
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	<i>134 год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>4 год.</i>	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Історія психології» – ознайомити студентів із загальною логікою, закономірностями та хронологією становлення, розвитку психологічних знань у контексті загальної історії науки; із процесом історичних змін, принципів та методології науки; виробити критичний, недогматичний погляд на різні психологічні теорії, уміння визначати їх переваги та слабкі сторони.

Набуття компетентностей

інтегральна компетентність (ІК): здатність аналізувати різні підходи до тлумачення психічних явищ;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності психолога в різних сферах практики.

ЗК 4. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями у тому числі в полікультурному просторі.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення у ситуаціях власної професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній сфері.

ЗК 9. Здатність працювати в команді, уміння організувати роботу команди.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків людини на різних вікових етапах її розвитку, а також різних груп (у тому числі в контексті організації заходів раннього втручання).

СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, у тому числі іншомовних.

СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища в нормі та патології, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ, можливості їх коригування у контексті професійних завдань.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. іноземних та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижн і	усього о	у тому числі					усього о	у тому числі					
			л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Вступ до історії психології. Донауковий період розвитку психології														
Тема 1. Вступ до історії психології	1	9	2	2			5	9	2				7	
Тема 2. Зародження психологічної думки у країнах Стародавнього Сходу	2	10	2	2			6	10					10	
Тема 3. Особливості античної психології	3	10	2	2			6	10					10	
Тема 4. Вчення про душу у середні віки	4	9	2	2			5	9					9	
Тема 5. Історія психології епохи Відродження	5	9	2	2			5	9					9	
Тема 6. Становлення психологічної думки Нового часу	6	9	2	2			5	9					9	
Тема 7. Особливості та характеристика історії	7	9	2	2			5	9		2			7	

психології XVIII – першої половини XIX ст.													
Тема 8. Становлення психологічних знань на теренах України у донауковий період	8	10	2	2			6	10					10
Разом за модулем 1		75	16	16			43	75	2	2			71
Модуль 2. Науковий період розвитку психології													
Тема 1. Становлення психології як самостійної науки у кінці XIX – початку XX ст., розвиток галузей психології	9	10	2	2			6	10	2				8
Тема 2. Основні психологічні школи кінця XIX – початку XX ст.: структуралізм, функціоналізм, вюрцбурзька школа, французька соціологічна школа, описова психологія	10	11	2	2			7	11	2				9
Тема 3. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX – XX ст.: біхевіоризм та гештальтпсихологія	11	11	2	2			7	11	2				9
Тема 4. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX – XX ст.: глибинна психологія	12	11	2	2			7	11		2			9
Тема 5. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX – XX ст.: гуманістична, когнітивна, екзистенційна психологія, логотерапія	13	11	2	2			7	11		2			9
Тема 6. Розвиток вітчизняної психологічної думки у кінці XIX – початку XX ст.	14	10	2	2			6	10		2			8
Тема 7. Становлення психології в Україні	15	11	2	2			7	11					11
Разом за модулем 2		75	14	14			47	75	6	6			63
Усього годин			150	30	30		60	150	8	8			104

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до історії психології	2
2	Зародження психологічної думки у країнах Стародавнього Сходу	2
3	Особливості античної психології	2
4	Вчення про душу у середні віки	2
5	Історія психології епохи Відродження	2
6	Становлення психологічної думки Нового часу	2
7	Особливості та характеристика історії психології XVIII – першої половини XIX ст.	2
8	Становлення психологічних знань на теренах України у донауковий період	2
9	Становлення психології як самостійної науки у кінці XIX – початку XX ст., розвиток галузей психології	2
10	Основні психологічні школи кінця XIX – початку XX ст.: структуралізм, функціоналізм, вюрцбурзька школа, французька соціологічна школа, описова психологія	2
11	Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX – XX ст.: біхевіоризм та гештальтпсихологія	2
12	Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX – XX ст.: глибинна психологія	2
13	Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX – XX ст.: гуманістична, когнітивна, екзистенційна психологія, логотерапія	2
14	Розвиток вітчизняної психологічної думки у кінці XIX – початку XX ст.	2
15	Становлення психології в Україні	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз теоретичного підґрунтя історії психології як галузі наукового знання	2
2	Аналіз психологічної думки, що зароджувалась у країнах Стародавнього Сходу	2
3	Аналіз особливостей античної психології	2
4	Аналіз вчення про душу у середні віки	2
5	Аналіз психологічних учень епохи Відродження	2
6	Аналіз психологічних теорій епохи Нового часу	2

7	Аналіз особливостей психологічних теорій епохи Просвітництва	2
8	Аналіз особливостей становлення психологічних знань на теренах України у донауковий період розвитку психології	2
9	Аналіз особливостей становлення психології як самостійної науки у кінці XIX – початку XX ст., розвитку галузей психології	2
10	Аналіз основних ідей психологічних шкіл кінця XIX – початку XX ст.: структуралізму, функціоналізму, вюрцбурзької школи, французької соціологічної школи	2
11	Аналіз основних психологічних ідей біхевіоризму та гештальтпсихології та їх еволюції	2
12	Аналіз основних психологічних ідей глибинної психології та їх еволюції	2
13	Аналіз основних психологічних ідей гуманістичної, когнітивної, екзистенційної психології та логотерапії	2
14	Аналіз особливостей розвитку вітчизняної психологічної думки у кінці XIX – початку XX ст.	2
15	Аналіз особливостей становлення психології в Україні	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз періодизації розвитку психології	2
2	Аналіз філософсько-психологічних поглядів Конфуція, Лао-Цзи, древніх єгиптян	3
3	Аналіз праць Аристотеля, Платона	4
4	Аналіз колізій психологічної думки Середніх віків	3
5	Аналіз титанізму, гуманізму, боротьби протилежностей в епоху Відродження	4
6	Аналіз праці Рене Декарта «Пристрасті душі», аналіз психологічних здобутків епохи бароко	4
7	Аналіз сильних та слабких сторін теорії фізіогноміки Й. К. Лафатера. Аналіз значення для сучасної психологічної практики ідеї Й. Г. Гердера	4
8	Аналіз значення філософських поглядів Г. Сковороди для розвитку психології. Аналіз психологічного змісту ідеї «сродної праці» Г. Сковороди, її ілюстрування творами філософа	3
9	Аналіз перших програм розвитку психології як самостійної науки. Аналіз внеску Г. Еббінгауза у розвиток психології як самостійної науки	4

10	Аналіз спільного й відмінного в основних психологічних школах кінця ХХІ – початку ХХ ст.	4
11	Аналіз етапів розвитку біхевіоризму. Аналіз наукових досліджень гештальт-психологів	5
12	Аналіз першоджерел глибинної психології	5
13	Аналіз першоджерел гуманістичної, когнітивної, екзистенційної психології, логотерапії	5
14	Аналіз першоджерел вітчизняної психології кінця ХІ – початку ХХ ст.	6
15	Аналіз основних тенденцій розвитку психологічної науки в Україні другої половини ХХ – початку ХХІ ст.	4

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод аналізу першоджерел;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Вступ до історії психології. Донауковий період розвитку психології		
Лекція 1. Вступ до історії психології	Розуміти значення вивчення історії психології для психологів. Знати періодизації розвитку психології. Уміти визначати джерела отримання інформації про розвиток психологічних ідей та теорій, про персоналії, котрі їх розвивали.	-
Практичне заняття 1. Аналіз теоретичного підґрунтя історії психології як галузі наукового знання		5
Самостійна робота 1. Аналіз періодизації розвитку психології		5
Лекція 2. Зародження психологічної думки у країнах Стародавнього Сходу	Розуміти вплив епохи на розвиток теорій про психічне. Знати основні ідеї щодо психічного у Стародавньому	-

Практичне заняття 2. Аналіз психологічної думки, що зароджувалась у країнах Стародавнього Сходу	Сході та їх авторів, розуміти їх вплив на подальший розвиток психології. Уміти аналізувати першоджерела.	5
Самостійна робота 2. Аналіз філософсько-психологічних поглядів Конфуція, Лао-Цзи, древніх єгиптян		5
Лекція 3. Особливості античної психології	Розуміти вплив епохи на розвиток теорій про психічне. Знати основні ідеї щодо психічного в епоху античності та їх авторів, розуміти їх вплив на подальший розвиток психології. Уміти аналізувати першоджерела.	-
Практичне заняття 3. Аналіз особливостей античної психології		5
Самостійна робота 3. Аналіз праць Аристотеля, Платона		5
Лекція 4. Вчення про душу у середні віки	Розуміти вплив епохи на розвиток теорій про психічне. Знати основні ідеї щодо психічного в епоху середньовіччя та їх авторів, розуміти їх вплив на подальший розвиток психології. Уміти аналізувати першоджерела.	-
Практичне заняття 4. Аналіз вчення про душу у середні віки		5
Самостійна робота 4. Аналіз колізій психологічної думки Середніх віків		5
Лекція 5. Історія психології епохи Відродження	Розуміти вплив епохи на розвиток теорій про психічне. Знати основні ідеї щодо психічного в епоху Відродження та їх авторів, розуміти їх вплив на подальший розвиток психології. Уміти аналізувати першоджерела.	-
Практичне заняття 5. Аналіз психологічних учень епохи Відродження		5
Самостійна робота 5. Аналіз праці Рене Декарта «Пристрасті душі», аналіз психологічних здобутків епохи бароко		5
Лекція 6. Становлення психологічної думки Нового часу	Розуміти вплив епохи, на розвиток теорій про психічне. Знати основні ідеї щодо психічного в епоху Нового часу та їх авторів, розуміти їх вплив на подальший розвиток психології. Уміти аналізувати першоджерела.	-
Практичне заняття 6. Аналіз психологічних теорій епохи Нового часу		5
Самостійна робота 6. Аналіз сильних та слабких сторін теорії фізіогноміки Й. К. Лафатера. Аналіз значення для сучасної психологічної практики ідеї Й. Г. Гердера		5
Лекція 7. Особливості та характеристика історії психології XVIII – першої половини XIX ст.	Розуміти вплив епохи, досягнень інших наук на розвиток теорій про психічне. Знати основні ідеї щодо психічного в епоху Просвітництва та їх авторів, розуміти їх вплив на подальший розвиток психології. Уміти аналізувати першоджерела.	-
Практичне заняття 7. Аналіз особливостей психологічних теорій епохи Просвітництва		5
Самостійна робота 7. Аналіз сильних та слабких сторін теорії фізіогноміки Й. К. Лафатера. Аналіз значення для		5

сучасної психологічної практики ідеї Й. Г. Гердера		
Лекція 8. Становлення психологічних знань на теренах України у донауковий період	Розуміти особливості становлення психології на теренах України у донауковий період. Знати внесок відомих українських вчених у розвиток психології. Уміти аналізувати першоджерела.	-
Практичне заняття 8. Аналіз особливостей становлення психологічних знань на теренах України у донауковий період розвитку психології		5
Самостійна робота 8. Аналіз значення філософських поглядів Г. Сковороди для розвитку психології. Аналіз психологічного змісту ідеї «сродної праці» Г. Сковороди, її ілюстрування творами філософа		5
Проміжний контроль	Узагальнення знань із модуля	20
Разом за модулем 1		100
Модуль 2. Науковий період розвитку психології		
Лекція 9. Становлення психології як самостійної науки у кінці XIX – початку XX ст., розвиток галузей психології	Розуміти особливості становлення психології як самостійної науки. Знати сутність та авторів перших програм побудови психології як самостійної науки, досягнення психології у період її становлення як самостійної науки. Уміти аналізувати першоджерела, коректно застосовувати психологічну термінологію.	-
Практичне заняття 9. Аналіз особливостей становлення психології як самостійної науки у кінці XIX – початку XX ст., розвитку галузей психології		5
Самостійна робота 9. Аналіз перших програм розвитку психології як самостійної науки. Аналіз внеску Г. Еббінгауза у розвиток психології як самостійної науки		5
Лекція 10. Основні психологічні школи кінця XIX – початку XX ст.: структуралізм, функціоналізм, вюрцбурзька школа, французька соціологічна школа, описова психологія	Розуміти особливості розвитку психологічної психології в часі пошуку її предмету, сутність кризи в психології. Знати представників структуралізму, функціоналізму, вюрцбурзької школи, французької соціологічної школи. Уміти аналізувати першоджерела, коректно застосовувати психологічну термінологію.	-
Практичне заняття 10. Аналіз основних ідей психологічних шкіл кінця XIX – початку XX ст.: структуралізму, функціоналізму, вюрцбурзької школи, французької соціологічної школи		5
Самостійна робота 10. Аналіз спільного й відмінного в основних психологічних школах кінця XIX – початку XX ст.		5
Лекція 11. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX – XX ст.: біхевіоризм та гештальтпсихологія	Розуміти особливості й основні ідеї біхевіоризму, необіхевіоризму, нео-необіхевіоризму, гештальт-психології. Знати представників зазначених напрямів, їх основні ідеї щодо психіки та особистості.	-
Практичне заняття 11. Аналіз основних психологічних ідей біхевіоризму та гештальтпсихології та їх еволюції		5

Самостійна робота 11. Аналіз етапів розвитку біхевіоризму. Аналіз наукових досліджень гештальт-психологів	Уміти аналізувати першоджерела, коректно застосовувати психологічну термінологію.	5
Лекція 12. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX – XX ст.: глибинна психологія	Розуміти особливості й основні ідеї глибинної психології. Знати представників класичного психоаналізу, неофрейдизму, їх основні ідеї щодо психіки та особистості. Уміти аналізувати першоджерела, коректно застосовувати психологічну термінологію.	-
Практичне заняття 12. Аналіз основних психологічних ідей глибинної психології та їх еволюції		5
Самостійна робота 12. Аналіз першоджерел глибинної психології		5
Лекція 13. Основні психологічні школи та їх еволюція у XIX – XX ст.: гуманістична, когнітивна, екзистенційна психологія, логотерапія	Розуміти особливості й основні ідеї гуманістичної, когнітивної, екзистенційної психології, логотерапії. Знати представників зазначених психологічних шкіл, їх основні ідеї щодо психіки та особистості. Уміти аналізувати першоджерела, коректно застосовувати психологічну термінологію.	-
Практичне заняття 13. Аналіз основних психологічних ідей гуманістичної, когнітивної, екзистенційної психології та логотерапії		5
Самостійна робота 13. Аналіз першоджерел гуманістичної, когнітивної, екзистенційної психології, логотерапії		5
Лекція 14. Розвиток вітчизняної психологічної думки у кінці XIX – початку XX ст.	Розуміти особливості становлення психології на теренах України у період до середини XX ст. Знати внесок відомих українських вчених у розвиток психології. Уміти аналізувати першоджерела.	-
Практичне заняття 14. Аналіз особливостей розвитку вітчизняної психологічної думки у кінці XIX – початку XX ст.		5
Самостійна робота 14. Аналіз першоджерел вітчизняної психології кінця XI – початку XX ст.		5
Лекція 15. Становлення психології в Україні	Розуміти особливості розвитку психології як науки в Україні у XX-XXI столітті. Знати внесок відомих українських вчених у розвиток психології. Уміти аналізувати першоджерела.	-
Практичне заняття 15. Аналіз особливостей становлення психології в Україні		5
Самостійна робота 15. Аналіз основних тенденцій розвитку психологічної науки в Україні другої половини XX – початку XXI ст.		5
Проміжний контроль	Узагальнення знань із модуля	30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота		(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70
Екзамен/залік		30
Разом за курс		(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Перескладання змісту практичних занять із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час екзаменів заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи, реферати повинні мати коректні текстові покликання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – [:https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2469](https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2469) .

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Історія психології: від античності до початку ХХ століття: навч. посіб. / авт.-уклад. О. П. Коханова, 2016. Київ: Інтерсервіс, 2016. 236 с.
2. Роменець В. А. Історія психології: Стародавній світ, Середні віки, Відродження: навч. посіб. Київ: Либідь, 2005. 916 с.
3. Роменець В. А. Історія психології. XVII століття. Епоха Просвітництва: навч. посіб. Київ: Либідь, 2006. 998 с.
4. Роменець В. А. Історія психології. XIX – початок ХХ століття: навч. посіб. Київ: Либідь, 2007. 830 с.
5. Роменець В. А., Маноха І. П. Історія психології. ХХ століття: навч. посіб. Київ: Либідь. 2017. 1055 с.
6. Тертична Н. А. Історія психології : навч. посіб. Київ: Книга плюс, 2018.

Допоміжні

1. Балеї С. Зібрання праць: У 5 т. / Степан Балеї / М. М. Верников (укладач). Л.; Одеса: ІФЛІС ЛФС «Cogito», 2002.

2. Болотнікова І. В. Розвиток ідей цілісного дослідження дитини в українській педології 20-30-х років ХХ століття / І. В. Болотнікова : автореф. дис. ... канд. психол. наук. Київ, 2004. 16 с.
3. Година М. К. Психологічні погляди І. Я. Франка. Київ, 1956. 35 с.
4. Грот М. Я. Вибрані психологічні твори / М. Ф. Бойправ (упоряд.). Ніжин: НДУ, 2006. 296 с.
5. Данилюк І.В. Історія психології в Україні. Західні регіони (остання чверть ХІХ – перша половина ХХ ст.). Київ: Либідь, 2002. 152 с.

Інформаційні ресурси

1. Історія психології: навчальний посібник. Уклад. О. А. Логвіна, Ю. П. Данчук. 2-ге вид. доп. (електронний посібник) Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2022. 108 с.
<http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6847/Lohvina-Danchuk-Istoriia-psykholohii.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Чепелева Н. В., Литвинова Л. В. Історія психології: навчально-методичний посібник. За загальною редакцією академіка Максименка С. Д. Київ, НМУ імені О. О. Богомольця, 2003. 140 с.
<https://emed.library.gov.ua/wp-content/uploads/tainacan-items/26427/81127/Istoriia-psykholohii.pdf>.
3. Balaji Niwlikar. The Brief History of Psychology. URL: <https://www.careershodh.com/the-brief-history-of-psychology/> (Дата звернення: 15.06.2026 р.).
4. History of Psychology. URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/hop> (Дата звернення: 15.06.2026 р.).